

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

STRATEGIE ROZVOJE VEŘEJNÉ ZELENĚ OBCE VRBÁTKY

ZÁKLADNÍ ÚDAJE:

Objednatel: Obec Vrbátky
Adresa: Vrbátky 41, 798 13
IČ: 00288934
E-mail: podatelna@vrbatky.cz
Telefon: +420 582 382 063
Místo řešení: Vrbátky
ORP: Prostějov
Kraj: Olomoucký
Katastrální území: Vrbátky (785822)

Zpracovatel: Atregia, s.r.o.
Adresa: Šebrov 215, 679 22 Šebrov – Kateřina
Provozovna: Vážného 99/10, 621 00 Brno – Řečkovice
IČ: 02017342
DIČ: CZ 02017342
Bankovní spojení: Fio banka, a.s.
č. ú. 2100462439/2010
Statutární orgán: Ing. Martina Vokřálová Trnková – jednatelka společnosti
Odpovědný pracovník oprávněný k jednání: Ing. Barbora Májková (autorizace ČKA 03 999)
E-mail: barbora.majkova@atregia.cz
Datum: červenec 2020

Tento dokument je výstupem projektu s názvem Vytvoření strategických dokumentů pro Sdružení obcí mikroregionu Plumlovsko – CZ.03.4.74/0.0/0.0/17_080/0009959 - Výzva pro územní samosprávné celky (obce, kraje, sdružení a asociace ÚSC) v rámci Operačního programu Zaměstnanost, který je finančně podpořen z prostředků EU a státního rozpočtu ČR.

Zastupitelé obce Vrbátky na svém zasedání, které se uskutečnilo dne,
schválili strategický dokument **Strategie rozvoje veřejné zeleně**, usnesením číslo
..... Jedná se o střednědobý plánovací dokument, který slouží jako
doporučení pro další rozvoj a podporu veřejné zeleně v obci.

OBSAH

1 ÚVOD	5
1.1 Cíl strategie rozvoje veřejné zeleně	5
1.2 Vymezení řešeného území	5
2 ANALYTICKÁ ČÁST	6
2.1 Informace o území	6
2.1.1 Širší vztahy	6
2.1.2 Přírodní podmínky	6
2.1.3 Památky a turistické zajímavosti	7
2.1.4 Základní demografické údaje	7
2.1.5 Aktuální stav krajiny	8
2.2 identifikace ploch zeleně	8
2.2.1 Metodika hodnocení ploch	9
2.2.2 Hodnocené atributy	9
2.2.2 Vyhodnocení a statistika	14
3 NÁVRHOVÁ ČÁST	17
3.1 rozvoj systému sídelní zeleně	17
3.2 ROZVOJ JEDNOTLIVÝCH LOKALIT ZELENĚ	17
3.2.1 Návrh změny režimu udržovací péče	17
3.2.2 Návrh rekonstrukce ploch	18
3.3 Etapizace	19
3.4 PRIORITY	20
4 IMPLEMENTAČNÍ ČÁST	21
4.1 Akční plán	22
4.2 Dotační analýza	24
4.2.1 Využitelné dotace v programovém období 2014-2020	24
4.2.1 Plánované dotace - Operační programy v novém programovém období ..	25
4.3 Monitoring a evaluace realizace strategie	26

1 ÚVOD

1.1 CÍL STRATEGIE ROZVOJE VEŘEJNÉ ZELENĚ

Cílem strategie rozvoje veřejné zeleně je celková optimalizace a zefektivnění nákladů pro údržbu obecní zeleně. Strategie bude sloužit jako podklad pro zadávání a kontrolu výkonu údržby zeleně a měla by zefektivnit procesy a postupy obecní samosprávy v oblasti veřejné zeleně.

1.2 VYMEZENÍ ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

Strategie rozvoje obecní zeleně je zpracována pro katastrální území Vrbátky (785822) v okrese Prostějov v Olomouckém kraji.

2 ANALYTICKÁ ČÁST

2.1 INFORMACE O ÚZEMÍ

2.1.1 Širší vztahy

Obec Vrbátky leží 8 km severovýchodně od města Prostějov. Území obce je tvořeno 3 katastrálními územími (Vrbátky, Štětovice a Dubany na Hané). Průměrná nadmořská výška je 226 m. Územím obce neprochází žádné silnice I. nebo II. třídy. Obec je napojena pouze na silnice III. třídy, které ji spojují s Prostějovem, okolními obcemi a napojují na rychlostní silnici R46 (Vyškov-Olomouc). Obcí prochází železniční trať mezi Prostějovem a Olomoucí (zdroj: https://www.edpp.cz/vrb_charakteristika-zajmoveho-uzemi/). Obec Vrbátky sousedí s katastry Bystročice, Blatec, Charváty, Dub nad Moravou, Hrdibořice, Kralice na Hané, Čechůvky, Vrahovice, Držovice na Moravě, Smržice a Olšany u Prostějova.

2.1.2 Přírodní podmínky

Geomorfologické poměry

Obec Vrbátky leží v provincii Západní Karpaty, subprovincii Vněkarpatské sníženiny, oblasti Západní vněkarpatské sníženiny, celku Hornomoravský úval, podcelku Prostějovská pahorkatina a okrsku Křelovská pahorkatina (západní část obce) a v okrsku Blatská niva (východní část obce).

Geologické poměry

Z geologického hlediska patří zájmové území do Českého masivu, Karpat a Alpsko-karpatské čelní pánve a vnitrohorské pánve. Geologické podloží tvoří horniny středního miocénu a pliocénu, a to jíly, vápnité jíly, podřízeně písky, štěrky a řasové vápence.

Pedologické poměry

V obci Vrbátky je nejvíce zastoupeným půdním typem černozem modální. Okrajově, podél východní hranice obce, se vyskytuje organozem a černice fluvická.

Klimatické podmínky

Podle Quitta (1970) spadá řešené území do (T2) teplé klimatické oblasti.

Průměrná roční teplota vzduchu je 8-9 °C, průměrná letní teplota vzduchu je 16-17 °C, průměrná zimní teplota -1-0 °C. Průměrný roční úhrn srážek je 500 až 550 mm a průměrný počet dní v roce se sněhovou pokrývkou je 40-50 (zdroj: https://www.edpp.cz/vrb_charakteristika-zajmoveho-uzemi/).

Hydrologické poměry

Podél východní hranice obce Vrbátky protéká vodní tok Blata.

Podle Vlčka (1971) se jedná o oblast nejméně vodnou (se specifickým odtokem 0-3 l/s.km²), s velmi malou retenční schopností a silně rozkolísaným odtokem během roku. Nejvodnějším měsícem bývá únor a březen.

Biogeografická charakteristika

Podle regionálně fyto geografického členění (BÚ ČSAV 1987) leží území v oblasti termofytikum, obvodu Panonské termofytikum, okrsku 21b Hornomoravský úval.

Vrbátky je nejvíce zastoupena jednotka černýšová dubohabřina (*Melampyro-nemorosi Carpinetum*), okrajově pak střemchová jasenina (*Pruno-Fraxinetum*).

Podle biogeografického členění ČR (Culek a kol. 1996) leží území v bioregionu 1.11 Prostějovském.

2.1.3 Památky a turistické zajímavosti

- **Fara s hospodářskými budovami** (kulturní památka) – Vrbátky, Dubany č.p. 4, barokní stavba z roku 1740 se zachovanou původní dispozicí a stropními konstrukcemi.
- **Kostel narození Panny Marie** (kulturní památka) – Vrbátky, Dubany.
- **Socha sv.Floriána** (kulturní památka) – Vrbátky, Dubany, socha z roku 1871.
- **Boží muka** (kulturní památka) – Vrbátky, Dubany, drobná sakrální lidová architektura ze druhé poloviny 18. století.
- **Sloup se sochou Panny Marie** (kulturní památka) – Vrbátky, Mariánský sloup z 19. století.
- **Kaple sv.Floriána** (kulturní památka) – Vrbátky, Štětovice, č.ev. 6, barokní sakrální architektura z roku 1776 s netypickým půdorysem, dominujícího prostoru návsi.
- **Kaple sv.Floriána** (kulturní památka) – Vrbátky, sakrální architektura z poloviny 18. stol., tvořící dominantu návsi.

(zdroj: <https://www.pamatkovykatalog.cz/>)

2.1.4 Základní demografické údaje

Obec Vrbátky má výměru necelých 375 ha. Podle údajů z prosince 2019 žije v obci Vrbátky 740 obyvatel (zdroj: Český statistický úřad, <https://vdb.czso.cz/>).

2.1.5 Aktuální stav krajiny

V k.ú. Vrbátky tvoří většinu katastru orná půda (téměř 80 %). Poměrně velkou část pak zaujímají opět plochy ostatní (11,5 %). Zahrady tvoří 3 %.

Statistické údaje z katastru nemovitostí pro k.ú. Vrbátky (stav ke dni: 27.5.2020):

Druh pozemku	Výměra (m ²)	Podíl (%)
Orná půda	2 990 585	79,8
Zahrady	112 244	3,0
Travní porosty	18 809	0,5
Lesní pozemky	13 002	0,3
Vodní plochy	35 262	0,9
Zastavěné plochy	129 420	3,5
Ostatní plochy	431 742	11,5
Ostatní plochy – sport a rekreační	4 264	0,1
Ostatní plochy – zeleň	12 529	0,3
CELKEM	3 747 857	100

Územní systém ekologické stability

Obec Vrbátky má na jihu území vymezen regionální biokoridor RK 1449, dále 7 lokálních biocenter (U nádraží, Maličké, Pastvisko, Na Dvorských, Díly od Vrbátek, Amerika, Pod letištěm) a 9 lokálních biokoridorů.

2.2 IDENTIFIKACE PLOCH ZELENĚ

Systém zeleně v sídle tvoří plochy veřejně přístupné, plochy s omezeným přístupem a zeleň soukromá. V takto přírodní venkovské krajině nedosahuje sídelní zeleň takového významu a nezastupitelné funkce jako je tomu ve velkých městech. V zastavěném území obce převažuje zástavba rodinných domů, umožňující rekreaci v soukromých zahradách. Na veřejných plochách dotváří zeleň urbanistickou kompozici a udává charakter sídla. Tyto plochy umožňují volný pohyb obyvatel, jejich setkávání, spontánní i organizovaný sport a zábavu.

2.2.1 Metodika hodnocení ploch

Výchozími podklady byly digitální katastrální mapa a ortofoto mapa. Hodnocení jednotlivých ploch probíhalo na základě terénního průzkumu, který probíhal v srpnu 2020 ve všech částech obce – Dubany, Štětovice a Vrbátky. Terénní průzkum byl prováděn na plochách ve vlastnictví města vyznačených na mapových podkladech, i na plochách, které se podílejí na skladbě systému zeleně, přestože nejsou ve vlastnictví města. Průzkumy byly prováděny na základě prohlídky ploch a jejich vyhodnocení, zjištěné údaje byly zaznačeny do tištěných map, které byly následně zdigitalizovány, hodnocení bylo zaznamenáno do tabletu. Digitalizace terénních průzkumů probíhala v prostředí softwaru Microstation na podkladu digitální katastrální mapy a ortofoto mapy.

2.2.2 Hodnocené atributy

1. Číslo plochy – je uvedeno v textu, tabulkách i ve výkresové části.

2. Název plochy – pro lepší orientaci v tabulkách je uveden název plochy (např. U obecního úřadu, Odpočívadlo u vodní nádrže...).

3. Funkční typ zeleně (v hlavní funkci) – podle velikosti a způsobu využití jsou plochy rozříděny do kategorií. Pro přehlednost a jednoznačnou identifikaci jsou v mapové části kategorie zeleně označeny písmeny (uvedeno za číslem plochy).

Charakteristika jednotlivých kategorií:

Hřbitovy (H) – plochy účelového zařízení, ve většině případů ohrazené, oplocené a s omezeným vstupem, které svým charakterem patří do soustavy sídelní zeleně.

Parkově upravené plochy (U) – menší parkově upravené plochy, u kterých převažuje dekorativní funkce. Vytváří mozaiku drobných ploch, která významně ovlivňuje charakter a specifičnost sídla.

Parky (P) – Souvislá upravená plocha, na které plošná a prostorová struktura vegetačních prvků odpovídá potřebám pro plnohodnotný odpočinek. Skladba vegetačních prvků, dosahovaná intenzita péče, možnost rozvinutí programového řešení a kompozice činí z tohoto funkčního typu nejvýznamnější kompoziční celek krajinářské architektury.

Rekreační zeleň (R) – volně přístupné plochy, celoročně využívané, především na okraji intravilánu s minimální vybaveností a vazbou na krajinnou zeleň.

Stromořadí, uliční zeleň (ST) – městské uliční stromořadí, k tomuto typu přiřazujeme také uliční zeleň – zeleň doprovázející komunikace v ulicích.

Ochranná zeleň (T) – plochy účelové zeleně zaměřené na snížení negativních vlivů různých provozů a zařízení. Vegetace plní nejčastěji funkci ochranné clony – psychohygienická funkce, zakončení dálkového pohledu, protihlukové clony.

Extenzivní ovocné sady (KS) – extenzivní (často staré) sady ovocných dřevin nebo jejich fragmenty. Situovány v extravilánu nebo v okrajových částech intravilánu.

Krajinné stromořadí (KST) – stromořadí ve volné krajině nebo propojující intravilán s extravilánem. Liniový vegetační prvek doprovázející cesty, silnice apod.

Krajinná zeleň vodotečí (KZV) – vegetační doprovody vodních toků a vodních ploch. Situovány jsou především v extravilánu obce.

Urbánní lada (L) – Často neupravené plochy volně přístupné, bez aktuální údržby. Charakteristickým znakem jsou spontánně vzniklé porosty (dřevin a bylin). Jedná se např. o stavební proluky, opuštěné plochy, plochy po staveništích nebo nevyužité urbánní plochy ležící ladem.

Nehodnoceno (N) – Plocha vymezená ve výkresu, ale není relevantní ji hodnotit.

4. Funkční typ zeleně (v doplňkové funkci) – podle velikosti a způsobu využití jsou plochy rozříděny do kategorií. Pro přehlednost a jednoznačnou identifikaci jsou v mapové části kategorie zeleně označeny písmeny (uvedeno za číslem plochy).

Zeleň obytných souborů (ZB) – plochy vegetace uvnitř soustředěné bytové zástavby, bezprostředně navazující na zástavbu s určením k využívání obyvateli sídlišť.

Zeleň občanské vybavenosti (ZC) – drobné plochy v okolí budov občanské vybavenosti, nemají charakter parkově upravených ploch (funkce je podřízena charakteru vybavenosti).

Zeleň školních a kulturních zařízení (ZK) – převážně vyhrazená zeleň s omezeným přístupem, často oplocená, náležící k areálům všech typů škol, církevních objektů a kulturním zařízením.

Zeleň sportovních areálů (ZS) – plochy zeleně uvnitř sportovních areálů s upraveným režimem přístupnosti. Zeleň je většinou ve formě parkově upravených ploch, pravidelně udržovaných.

Jiné (J) – specifické plochy zeleně svým charakterem nenáležící do žádného ze zde definovaných funkčních typů zeleně.

5. Majetek obce – údaj z katastru nemovitostí o majetkové příslušnosti ploch:

ano – plocha zeleně je v majetku obce

ne – plocha zeleně není v majetku obce

cst (částečně) – část plochy zeleně je v majetku obce

6. Přístupnost – údaj o režimu přístupnosti plochy zeleně

P – veřejnosti přístupná plocha bez omezení

O – časově omezený přístup na plochu

V – vyhrazená plocha

7. Prostorové uspořádání vegetačních prvků

1 – vhodné – vhodná struktura, odpovídá charakteru funkčního typu zeleně, plně podporuje jeho funkci

2 – průměrné – struktura ne zcela vhodná vzhledem k charakteru funkčního typu. Potřebná částečná úprava (stratifikace porostů, změna skladby vegetačních prvků, změna otevřenosti/uzavřenosti prostoru).

3 – nevhodné – struktura nevhodná nebo zcela nevhodná vzhledem k charakteru funkčního typu, neumožňuje plnění požadovaných funkcí. Nutná významná úprava nebo celková rekonstrukce plochy.

8. Vhodnost druhového složení vegetace

1 – vyhovuje danému funkčnímu typu zeleně a stanovištním podmínkám

2 – ne zcela vyhovuje danému funkčnímu typu zeleně, neohrožuje stabilitu plochy, ale vyžaduje úpravu (částečná výměna druhů, zpestření, obohacení druhové skladby)

3 – nevyhovuje charakteru daného funkčního typu zeleně nebo stanovištním podmínkám, zásadním způsobem ohrožuje stabilitu plochy, v porostní struktuře většinou chybí kosterní druhy dřevin, nutné změnit celou druhovou skladbu, vysadit nové druhy

9. Věková struktura dřevinných vegetačních prvků

1 – vhodná – rozložená věková struktura, zaručen kontinuální vývoj a obměna generací dřevin

2 – průměrná – převažují dospělé stromy, v segmentech plochy jsou významné dílčí obnovy, generační obnova není zajištěna kontinuálně

3 – nevhodná – zcela převažují dospělí nebo přestárlí jedinci, porost se postupně rozpadá, případné individuální dosadby nemohou ovlivnit rozpad plochy

10. Zdravotní a pěstební stav dřevin

1 – vyhovující – zaručuje dlouhodobou existenci dřevin na lokalitě

2 – průměrný – u části vegetačních prvků je nutný zásah, pěstební stav je mírně zanedbaný, nutná jsou dílčí pěstební opatření

3 – špatný – u většiny vegetačních prvků, které jsou nositeli prostorové stability, je nutný aktuální (jednorázový nebo postupný) zásah (např. celkové probírky, asanace, speciální ošetření většího počtu jedinců)

11. Kvalita péče

1 – vysoká – žádné nedostatky v udržovací péči nebo jen dílčí nezávažné nedostatky v udržovací péči

2 – průměrná – vegetační prvky vykazují znaky dílčích závažných nedostatků v udržovací péči

3 – nízká – vegetační prvky vykazují znaky významných a velmi významných nedostatků v udržovací péči nebo její úplnou absenci

12. Vybavenost plochy, rekreační prvky

0 – není a není nutná

1 – dostatečná, vyhovující a v dobrém stavu

2 – nedostatečná nebo přestávající plnit svoji funkci

3 – schází nebo neplní svoji funkci (jsou v rozpadu, neodpovídají charakteru plochy)

13. Vybavenost

- výčet prvků nacházejících se na ploše

14. Doplnění vybavenosti

Ano

Ne

15. Stav technických prvků

1 – výborný a dobrý

2 – průměrný

3 – špatný

16. Intenzitní třída údržby

1. třída – intenzivní údržba reprezentačních ploch zeleně – jedná se o plochy náročnější na údržbu, frekventované

2. třída – údržba pravidelně využívaných ploch zeleně – jedná se o plochy udržované, ale méně významné v rámci zeleně obce

17. Návrh změny režimu udržovací péče

1 – žádný – bez změny režimu péče

2 – snížení – snížení příliš vysoké intenzity udržovací péče vzhledem k charakteru a lokalizaci funkčního typu

3 – zvýšení – zvýšení nedostatečné intenzity udržovací péče vzhledem k charakteru a lokalizaci funkčního typu

18. Potřeba obnovy úpravy

1 – bez potřeby – prvky plochy bez potřeby obnovy či pěstebního zásahu

2 – rekonstrukce porostů/založení nových výsadeb – potřeba dílčích pěstebních zásahů až kompletní obnovy vegetačních prvků/návrh na založení nových výsadeb

3 – rekonstrukce vybavenosti – potřeba obnovy prvků vybavenosti

4 – rekonstrukce celé plochy – potřeba kompletní obnovy plochy

19. Naléhavost provedení obnovy

1 – akutní – vzhledem ke stavu a významu plochy nutné provést obnovu plochy v první etapě

2 – středně naléhavé – vzhledem ke stavu a významu plochy vhodné provést obnovu plochy ve druhé etapě

3 – nenaléhavé – vzhledem ke stavu a významu plochy možné provést obnovu plochy v dalších etapách

20. Doplnění plochy vegetačními prvky – návrh potřeby doplnění o vegetační prvky s uvedením konkrétního typu vegetačního prvku

ne – bez nutnosti doplnění

ano – S – solitérní strom

SS – skupina stromů

ST – stromořadí

KP – keře půdopokryvné a nízké

KV – keře vysoké

LT – luční trávník

ZK – záhon květin

21. Poznámka – zde jsou komentovány skutečnosti, které nelze zachytit v tabulkových položkách

2.2.2 Vyhodnocení a statistika

Ve všech částech obce (Dubany, Štětovice a Vrbátky) bylo vyhodnoceno celkem 78 ploch zeleně. O celkové výměře 267 619 m² (25 ha).

Funkční typ zeleně

Tabulka níže vyhodnocuje zastoupení funkčních typů ploch zeleně obce, jejich četnost a výměru jednotlivých typů.

Funkční typ zeleně		Počet (ks)	Četnost (%)	Výměra (m ²)	Podíl celkové výměry (%)
P	Park	1	1%	11 025	4%
R	Zeleň rekreační	2	3%	9 985	4%
U	Parkově upravená plocha	7	9%	5 391	2%
H	Hřbitovy	1	1%	5 758	2%
ST	Stromořadí, uliční zeleň	26	33%	51 467	19%
T	Ochranná zeleň	5	6%	11 877	4%
L	Urbánní lada	1	1%	224	0%
N	Nehodnoceno	10	13%	59 773	22%
KS	Extenzivní ovocné sady	1	1%	868	0%
KST	Krajinné stromořadí	8	10%	57 778	22%
KZV	Krajinná zeleň vodotečí	1	1%	1 205	0%
ZB	Zeleň obytných souborů	2	3%	541	0%
ZC	Zeleň občanské vybavenosti	5	6%	12 818	5%
ZK	Zeleň školních a kulturních zařízení	4	5%	9 468	4%
ZS	Zeleň sportovních areálů	3	4%	11 951	4%
J	Jiné	3	4%	17 490	7%
CELKEM		80	100%	267 619	100%

Rozlohou nejzastoupenějším funkčním typem jsou krajinná stromořadí (KST), která zaujímají 22% celkové rozlohy ploch. 22% celkové výměry ploch jsou plochy nehodnocené (N), které jsou aktuálně bez vegetace, ale je u nich plánována výsadba.

Početně nejzastoupenějším funkčním typem zeleně je Stromořadí, uliční zeleň (26 ploch), kam se řadí menší plochy zeleně, které doplňují ulice, doprovázejí cesty pro pěší nebo lemují hlavní uliční síť apod. Druhým početně nejzastoupenějším typem jsou plochy nehodnocené, které jsou navrženy k novým výsadbám.

Hodnocení vegetačních prvků

Vegetační prvky na jednotlivých plochách byly hodnoceny z hlediska prostorového uspořádání, druhového složení, věkové struktury, zdravotního a pěstebního stavu.

Prostorové uspořádání vegetačních prvků

1 – vhodné	29
2 – průměrné	30
3 – nevhodné	3
Nehodnoceno	18

Vhodnost druhového složení vegetace

1 – vyhovuje	37
2 – ne zcela vyhovuje	25
3 – nevyhovuje	0
Nehodnoceno	18

Věková struktura dřevinných vegetačních prvků

1 – vhodná	23
2 – průměrná	37
3 – nevhodná	2
Nehodnoceno	18

Zdravotní a pěstební stav dřevin

1 – vyhovující	13
2 – průměrný	44
3 – špatný	5
Nehodnoceno	18

Hodnocení technických prvků

Technické prvky byly na jednotlivých plochách hodnoceny z hlediska vybavenosti, nutnosti doplnění vybavení a stavu technických prvků.

Vybavenost plochy, rekreační prvky

0 – není a není nutná	35
1 – dostatečná, vyhovující a v dobrém stavu	28
2 – nedostatečná nebo přestávající plnit svoji funkci	5

3 – schází nebo neplní svoji funkci		1
Nehodnoceno		11
Doplnění vybavenosti		
Ano	4	
Ne	64	
Nehodnoceno	12	
Stav technických prvků		
1 – výborný a dobrý	5	
2 – průměrný	27	
3 – špatný	1	
Nehodnoceno	47	
Kvalita péče		
1 – vysoká	4	
2 – průměrná	63	
3 – nízká	2	
Nehodnoceno	11	

Lokalizace (hranice) jednotlivých ploch zeleně a jejich funkční hodnocení vymezuje grafická část, konkrétně výkresy **č. 01 Přehled ploch zeleně**.

Hodnocené atributy a indikátory jednotlivých ploch zeleně jsou obsaženy v tabulkové příloze, konkrétně příloha **Přehled ploch zeleně**.

3 NÁVRHOVÁ ČÁST

3.1 ROZVOJ SYSTÉMU SÍDELNÍ ZELENĚ

Stávající systém sídelní zeleně je ve velmi dobrém stavu. V katastrálním území je znát pravidelná údržba stávajících prvků zeleně jak v intravilánu, tak realizované investice v navazující krajinné zeleni. Možnost rozvoje spočívá zejména v rekonstrukci stávajících ploch spočívající v doplnění sortimentu dřevin nebo vybavení pro podporu funkcí zeleně orientovaných na stálé obyvatele obce, nebo pravidelné návštěvníky.

3.2 ROZVOJ JEDNOTLIVÝCH LOKALIT ZELENĚ

Celkem bylo vyhodnoceno 80 ploch o celkové výměře 267 619 m².

U všech hodnocených ploch byl vyhodnocen režim udržovací péče, a případně navržena změna udržovací péče. Dále byla zhodnocena potřeba obnovy či úpravy plochy. Návrh na úpravu stávajících ploch je zaznamenán v tabulkové příloze **Přehled hodnocených ploch sídelní zeleně** (potřeba obnovy plochy), okomentován v textové části – návrh rekonstrukce plochy a vyznačen v grafické příloze výkresy **č. 02 Návrh rozvoje ploch sídelní zeleně**.

V hodnocení jednotlivých lokalit je také uveden návrh na nové vysazení dřevin, keřů, záhonů a dalších vegetačních prvků. Návrh na nové výsadby je uveden v tabulkové části (doplnění plochy), popsán v textové části – návrh rekonstrukce plochy.

3.2.1 Návrh změny režimu udržovací péče

Hodnocení ploch zeleně zahrnuje i návrh na změnu režimu udržovací péče jednotlivých ploch dle následující stupnice:

- 1 – žádný – bez změny režimu péče, péče je dostatečná a odpovídá charakteru a funkci plochy
- 2 – snížení – snížení příliš vysoké intenzity udržovací péče vzhledem k charakteru a lokalizaci funkčního typu
- 3 – zvýšení – zvýšení nedostatečné intenzity udržovací péče vzhledem k charakteru a lokalizaci funkčního typu

Celkem u 3 ploch zeleně bylo doporučeno zvýšení intenzity údržby. Jedná se zejména o plochy menšího rozsahu na místech s větším provozem, jedná se o plochy uliční zeleně, plochy kolem bytových domů a jiných staveb občanské vybavenosti. Zbývající plochy jsou

udržovány dostatečně vzhledem k charakteru a lokalizaci plochy a není třeba měnit režim udržovací péče.

3.2.2 Návrh rekonstrukce ploch

Potřeba obnovy ploch vychází z terénního průzkumu a je zaznamenána v tabulce **Přehled ploch zeleně**. Jednotlivé plochy s potřebou obnovy jsou pak graficky zachyceny ve výkresu **č. 02 Návrh rozvoje ploch zeleně**.

V návrhové části byla u jednotlivých ploch stanovena potřeba obnovy nebo také rekonstrukce plochy. tento návrh je uveden v tabulkové části (na stupnici 1 – 4) a popsán v textové části – návrh rekonstrukce ploch. Rekonstrukce byla navrhována následovně:

1 - bez potřeby – prvky plochy bez potřeby obnovy či pěstební zásahu, plochy vzhledem k charakteru a lokalizaci plní svoji funkci, vegetace je celkově ve výborném nebo dobrém stavu, vybavení odpovídá funkci plochy a je v dobrém stavu.

2 - rekonstrukce porostů – potřeba dílčích pěstebních zásahů až kompletní obnovy vegetačních prvků, vegetační prvky jsou ve špatném zdravotním stavu, se sníženou vitalitou, druhová skladba neodpovídá podmínkám prostředí a věková struktura je nevyvážená (např. převládají přestárlí jedinci). Vybavenost těchto ploch (pokud je) je v dobrém stavu a není třeba technické prvky obnovovat.

3 - rekonstrukce vybavenosti – potřeba obnovy prvků vybavenosti, technických prvků, cestních sítí, herních prvků apod. prvky vybavenosti je na těchto plochách nenacházejí, nebo je jejich počet nedostačující nebo jsou ve špatném provozním stavu. Vegetační prvky těchto ploch jsou naopak v dobrém stavu a není třeba je obnovovat.

4 - rekonstrukce celé plochy – potřeba kompletní obnovy plochy, kdy se jedná o rekonstrukci technických prvků (cestní sítě, vybavenost, herní prvky, ...) i obnovu vegetačních prvků (stromy, keře, záhony...). Z důvodu jejich úplné absence nebo velmi špatného stavu dochází většinou ke změně kompozice plochy a její celkové rekonstrukci.

Návrh ploch k rekonstrukci	Bez potřeby rekonstrukce (m ²)	Potřeba rekonstrukce porostů (m ²)	Potřeba rekonstrukce vybavenosti (m ²)	Potřeba rekonstrukce celé plochy (m ²)	Nehodnoceno
Počet ploch (ks)	28	46	0	4	2
Výměra ploch (m ²)	45 109	185 209	0	35 943	1 358

Bez potřeby rekonstrukce bylo vyhodnoceno celkem 28 ploch systému zeleně, v následujícím textu jsou rozepsány rekonstrukce porostů a celé plochy.

Celková rekonstrukce plochy

29/ZK – U školy Vrbátky

Plocha ve dvoře školy je potřeba změnit v obytný prostor se stínícími stromy a keři a pobytovými, popř. i herními prvky. Naléhavost 1.

42/ZB - Bytovka na křižovatce

Prostor by bylo vhodné oživit květinovými záhony a solitérním stromem. Naléhavost 2.

44/P – Park Dubany

Park se vzrostlými stromy by bylo potřeba doplnit o cesty a mobiliář a z vegetačních prvků je možné doplnit solitérní stromy, záhony květin a v některých místech luční trávník. Naléhavost 1.

69/J – Cvičiště pro psy

Postupná dosadba dřevin a doplnění technických prvků a vybavenosti, aby plocha v budoucnu sloužila k více účelům.

Rekonstrukce porostů

K rekonstrukci porostu bylo navrženo celkem 46 ploch. K rekonstrukci porostu byly navrženy plochy již s aktuální zelení, ale ve špatném stavu nebo s potřebou doplnění či úprav (14 ploch sídelní zeleně). Dále sem byla zařazena již stávající stromořadí, ať už uliční nebo krajinná, která je třeba doplnit, případně ošetřit (22 stromořadí). Do rekonstrukce porostů byly ale také navrženy plochy, kde se aktuálně žádná zeleň nevyskytuje, ale je v plánu osázení (zejména vznik nových stromořadí kolem polních cest a cyklostezek) – celkem 8 navržených ploch k osázení. Na dvě plochy je již zpracována dokumentace k výsadbě parčíku s ovocnými stromy.

Přehled všech ploch k rekonstrukci a jejich detailní vyhodnocení obsahuje tabulková příloha **Hodnocení ploch zeleně** a plochy k rekonstrukci jsou zaznamenány ve výkrese **č. 2 – Návrh ploch zeleně**.

3.3 ETAPIZACE

Etapizace realizace obnovy stávajících ploch je navržena v tabulce **Přehled ploch zeleně** a vychází z významu lokality pro systém sídelní zeleně a stávajícího stavu lokality.

Návrh etapizace realizace jednotlivých úprav je zachycen ve výkresu **č. 2 Návrh ploch zeleně**.

Do první etapy jsou zařazeny především plochy, kde by mělo dojít k odstranění rizikových dřevin a náhradní výsadbě. Do první etapy obnovy byly zařazeny také plochy, které mají z hlediska návštěvnosti větší význam (např. náves Vrbátky, Park Vrbátky a Dubany, okolí školy a školka) nebo je pro ně již zpracována dokumentace a plánována realizace (u železničního přejezdu, travnatá plocha u nádraží). V druhé etapě by mělo být zrealizováno založení odstranění méně rizikových dřevin a jejich nahrazení, doplnění stromořadí a doplnění ploch o herní prvky. Jedná se zejména o plánovaná stromořadí v krajině lemující cyklostezky a polní cesty, případně další plochy, které budou v budoucnu vyžadovat pěstební zásahy na dřevinách.

3.4 PRIORITY

Celkový stav ploch zeleně v obcích Vrbátky, Štětovice a Dubany je velmi dobrý. Údržba většiny ploch je rovněž velmi dobrá. Obec by se měla dále soustředit a vynakládat své finanční prostředky na rekonstrukci, doplnění a sjednocení některých ploch a pokračující údržbu (řezy keřů, pletí a další údržba květinových záhonů).

Důležitou položku v údržbě zeleně tvoří péče o dřeviny – výchovné řezy u mladých výsadb, ošetření a postupná náhrada přestárlých jedinců. Finanční efekty včasných řezů mladých dřevin jsou násobné – správně zapěstované dřeviny jsou na pozdější údržbu i desetinásobně levnější než dřeviny, u nichž došlo k zanedbání výchovných a později udržovacích řezů.

Při rekonstrukcích i doplňování ploch je důležité respektovat venkovský charakter obce i podmínky stanoviště.

4 IMPLEMENTAČNÍ ČÁST

Implementací strategie rozumíme proces jejího zavedení do běžného fungování úřadu. Od dodání koncepčních dokumentů dodavatelem a jejich schválení dochází k postupnému zavedení rutinních činností, které dokumentace usnadňuje, nebo dělá efektivnější.

Efektivní, hospodárná správa a údržba zeleně

Obecní zeleň plní efektivně své funkce pouze v případě, že je o ní dlouhodobě pečováno. Informace o množství a charakteru zeleně umožňují spolu se znalostmi funkčního využití ploch stanovit vhodnou míru péče o zeleň. Předkládaný návrh popisuje vhodný rozsah péče o zeleň, a to včetně vyčíslení potřebných nákladů pro dodavatelské zajištění. S ohledem na politické priority obce však často není možné finančně pokrýt navrhovaný rozsah péče o zeleň. Zeleň v takovém případě neplní optimálně všechny své funkce. Pasport zeleně s inventarizací dřevin umožňuje rozhodování v území o tom, jakým způsobem alokovat dostupné prostředky efektivně.

Konkrétní praktické scénáře využití pasportizace v praxi:

- Plánování pěstebních zásahů a opatření na území obce
- Zajištění akceptovatelné míry provozní bezpečnosti dřevin a doložení péče řádného hospodáře o veřejný majetek
- Podklad pro výběrová řízení, či zadání výkonu údržby zeleně
- Podklad pro kontrolu rozsahu a fakturace provedených úkonů péče o zeleň
- Tvorba ročního rozpočtu na údržbu zeleně
- Vyčíslení změn a průběžné aktualizace rozpočtu a odhadovaných nákladů v návaznosti na změny zeleně
- Podklad pro vyjednávání s většími investory v území a o PPP projektech

Podmínky pro účelné využití pasportizace v praxi

Podrobné informace o výměrách ploch, ale zejména inventarizace dřevin jsou základním podkladem pro investiční aktivity v oblasti životního prostředí v intravilánu obce. Výměra, složení a stav zeleně jsou základními informacemi, které vstupují do rozhodování o prioritách na území obce při volbě nejvhodnějších lokalit k revitalizacím zeleně, novým výsadbám i náhradní výsadbě. Zachycení informací v GIS umožňuje tyto informace efektivně sdílet všem relevantním odborům. Možnosti exportu a tisku konkrétních oblastí – ve formě mapových

podkladů i tabulkové části dat umožňuje efektivní komunikaci, nebo poskytnutí potřebných podkladu možným dodavatelům i veřejnosti.

Konkrétní praktické scénáře využití pasportizace v praxi:

- Poskytnutí podkladu o rozsahu zeleně v daném území
- Poskytnutí informace o posledním stavu zeleně v rámci plánování investičních akcí
- Podklad pro generely, územní studie, nebo další koncepční a plánovací dokumentaci

Základní podmínkou k využívání geo-informatických dat o zeleni je jejich úplnost, správnost a dostupnost. Pasport zeleně včetně provedené inventarizace bude úplný a správný pouze v případě, že bude průběžně aktualizován.

Fungující praxí řady obcí je každoroční aktualizace pasportu na základě průběžného shromažďování informací o lokalitách změn. K tomuto přístupu přistupují obce s nižší personální kapacitou – zajištění aktualizace vykonávají každoročně dodavatelé. Obce s dostatečnými personálními kapacitami můžou volit také aktualizaci vlastními pracovníky – v takovém případě bývá provedena bez dalšího prodlení po změně v území.

Dostupná budou data o pasportu zeleně v případě, že budou k dispozici všem relevantním pracovníkům obecního úřadu, a to včetně funkcí GIS, které budou umožňovat efektivní práci s těmito daty. Obce pokročilé v přístupu k veřejným informacím často přechází rovnou ke zveřejnění dat, nebo jejich poskytování v souladu s § 3 odst. 11 zákona č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím „... informace zveřejňované způsobem umožňujícím dálkový přístup v otevřeném a strojově čitelném formátu, jejichž způsob ani účel následného využití není omezen a které jsou evidovány v národním katalogu otevřených dat.“ Zpřístupnění dat tímto způsobem umožňuje řada dodavatelů GIS.

Mapové výstupy, které jsou součástí tohoto díla, byly vytvořeny firmou Atregia, s.r.o. za pomoci podkladů:

- ČÚZK – Ortofoto České republiky, 2020. < >.
- ČÚZK – Katastrální mapa, 2020. < <https://geoportal.cuzk.cz/geoprohlizec/?wmcid=485> >.

4.1 AKČNÍ PLÁN

Akční plán vychází z potřeby obnovy jednotlivých lokalit uvedených v tabulce Návrhové části. Akční plán je sestavovaný na období následujících 5 let. Další horizonty obnovy budou následovat v období 6-15 let a 16 a více let.

Plochy určené k prioritnímu rozvoji v následujících 5ti letech:

Číslo plochy	Název plochy	Hlavní funkce	Doplňková funkce	Majetek	Potřeba obnovy	Naléhavost obnovy	Doplnění plochy	Poznámka
1	Zeleň u hlavní silnice	ST	-	cst	2	2	ST	
3	Park	R	-	ano	2	1	S	
14	Zeleň u hlavní silnice Vrbátky	ST	-	cst	2	1	ST, KV	
22	Náves Vrbátky	U	-	ano	2	1	S, ZK	
25	Domov důchodců		ZC	ano	2	1	S, KV, LT	
29	U školy Vrbátky	-	ZK	ano	4	1	S, KP	
30	Ulice od školy	ST	-	cst	2	1	ST, ZK	
32	Školka	-	ZK	ano	2	1	ST	v předzahradce potřeba výměna uschlých stromů
44	Park Dubany	P	-	ano	4	1	S, ZK, LT	
48	Hřiště Dubany	-	ZS	ano	2	1	-	doporučujeme inventarizaci dřevin
70	Nová cesta od parku	N		ano	2	1	ST	k nově navržené cestě doplnit stromořadí
71	Biocentrum Na Dvorských	N		ano	2	1	ST, SS, KV, LT	v rámci biocentra bude založen nový rybník, bude doplněn o výsadbu stromů a keřů (druhové složení dle STG) a luční trávník
72	Cyklostezka Vrbátky-Štětovice	N		ne	2	1	ST, KP	po vyřešení majetkoprávních vztahů by bylo vhodné doplnit stromořadí případně nízký živý plot, v současnosti není v majetku obce
73	Spojka za Štětovicemi	N		ano	2	1	ST	příplánovaném vybudování cesty je doporučeno doplnění stromořadí
74	Cesta kolem psiho cvičiště	N		ano	2	1	ST	navrženo doplnění stromořadí ke stávající cestě
79	Travnatá plocha u nádraží		J	ano	2	1	SS, LT	obec zde plánuje vysadit parčík s ovocnými stromy, zpracována projektová dokumentace
80	U železničního přejezdu		J	ne	2	1	SS, LT	v případě vyřešení majetkoprávních vztahů zde bude pokračovat výsadba parčíku s ovocnými stromy

4.2 DOTAČNÍ ANALÝZA

Stávající programové období evropských fondů je postupně ukončováno. Monitorovací indikátory v oblasti zeleně ČR naplnila a finanční prostředky jsou vyčerpány. Vyhlášení dalších výzev v roce 2020, nebo 2021 zejména v Operačním programu životního prostředí je tedy spíše spekulací. (nad rámec plánovaných výzev – prioritní osy 4.3 a 4.4, ze kterých byla financována většina projektů mimolesní zeleně plánované výzvy aktuálně nemají).

Ze stávajícího programového období tedy uvádíme pouze výzvy, které je pro obec teoreticky možné využít. Rozšiřujeme je o stávající nabídku dalších zdrojů financování mimo Evropské fondy. Z nového programového období jsou uváděné veškeré dostupné informace, přestože žádná konkrétní výzva dosud vyhlášená není a pravděpodobně ještě ani rok po dokončení strategie vyhlášená nebude.

4.2.1 Využitelné dotace v programovém období 2014-2020

NPŽP výzva 9/2019 – Zeleň ve městech a obcích (výsadba stromů)

- Příjem žádostí: do **30. 4. 2021**
- Dotace na zlepšení životního prostředí v obcích prostřednictvím podpory výsadby stromů, která přispěje k vytvoření kvalitního veřejného prostoru, k vyrovnání teplotních extrémů, ke zlepšení kvality ovzduší a k zadržování vody
- limit způsobilých výdajů 20 000 Kč až 250 tis. Kč
- 100 % dotace

Nadace ČEZ – Oranžové hřiště

- Příjem žádostí do: **31. 12. 2020**
- Grantové řízení Oranžové hřiště je zaměřeno na podporu výstavby a kompletní rekonstrukce dětských, sportovních a víceúčelových či jiných hřišť. Podmínkou je veřejná přístupnost hřiště s výjimkou hřišť u mateřských škol a zdravotních a sociálních zařízení.
- 100% dotace

Nadace ČEZ – Podpora regionů

- Příjem žádostí do: **31. 12. 2020**
- Nadační příspěvek za účelem podpory dětí a mládeže, zdravotnictví, sociální péče, osob s handicapem, vědy, vzdělání, kultury, sportu či životního prostředí

4.2.1 Plánované dotace - Operační programy v novém programovém období 2021-2027

Operační program životní prostředí

Specifický cíl 1.2 Podpora přizpůsobení se změnám klimatu, prevence rizik a odolnosti vůči katastrofám

V oblasti přizpůsobení se na sucha a povodňové prevence budou podporována zejména opatření v krajině a zastavěném území:

- *tvorba nových a obnova stávajících přírodě blízkých vodních prvků v krajině a intravilánu;*
- *tvorba nových a obnova stávajících vegetačních prvků a struktur, včetně opatření proti vodní a větrné erozi;*
- *úprava lesních porostů směrem k přirozené struktuře a druhové skladbě za účelem posílení jejich stability;*
- *zakládání a obnova veřejné sídelní zeleně, včetně komunitních zahrad;*
- *odstranění či eliminace negativních funkcí odvodňovacích zařízení v krajině;*
- *realizace protipovodňových opatření;*
- *realizace opatření ke zpomalení odtoku, vsaku, retenci a akumulaci srážkové vody vč. jejího dalšího využití, zelených střech a opatření na využití šedé vody a infiltrace povrchových vod do vod podzemních;*
- *zpracování studií a plánů (studie systémů sídelní zeleně, studie odtokových poměrů urbanizovaných území a vsakovacích map, územní studie krajiny, plán Územního systému ekologické stability);*

V končícím programovém období byly stanovené Náklady obvyklých opatření k rekonstrukcím ploch v ceně cca 1.800.000,- Kč/ha s tím, že % míra dotace se pohybovala mezi 65-85%. V následujícím programovém období očekáváme mírný pokles % míry podpory. Přesto se může jednat o vhodný zdroj externího financování.

Specifický cíl 1.5 Posílení biologické rozmanitosti, zelené infrastruktury v městském prostředí a snížení znečištění

V rámci specifického cíle bude podporována celá řada aktivit zaměřených na péči o chráněná území, přírodní stanoviště a vzácné druhy, zvýšení kvality ovzduší a snížení počtu kontaminovaných lokalit.

obnova a péče o přírodní stanoviště a druhy, opatření na podporu ohrožených druhů;

- *péče o chráněná území (přírodního dědictví);*
- *zprůchodnění migračních překážek pro živočichy;*
- *regulace a omezení šíření invazních nepůvodních druhů;*
- *modernizace a rozvoj záchranných stanic pro ohrožené živočichy;*
- *sběr podkladů, zpracování koncepčních dokumentů pro péči o chráněná území, zajištění územní ochrany chráněných území (přírodního dědictví);*

➤ *monitoring ekosystémů, stanovišť a druhů;*

Integrovaný regionální operační program - Priorita 2 – Rozvoj městské mobility, revitalizace měst a obcí, ochrana obyvatelstva

Specifický cíl 2.2: Posílení ochrany přírody, biologické rozmanitosti, zelené infrastruktury v městském prostředí a snížení znečištění

Aktivita směřující k naplnění tohoto specifického cíle:

Revitalizace veřejných prostranství – staveb krajinářské architektury s budováním zelené infrastruktury měst a obcí (např. parky, náměstí, městské třídy a uliční prostory, na sídlištích), včetně modernizace technické infrastruktury v řešených veřejných prostranstvích

- *realizace zelené infrastruktury a souvisejících opatření nezbytných pro její rozvoj a pro zlepšení kvality veřejných prostranství (např. povrchy a podloží veřejných prostranství umožňující lepší zasakování srážkové vody, retenční a akumulací nádrže, prokořeňovací buňky stromů, výsadba vegetace, průlehy, vodní prvky, vodní plochy, městský mobiliář, herní prvky, dětská a workoutová hřiště, veřejné osvětlení, veřejné toalety);*
- *revitalizace nevyužívaných ploch, kde budou budována veřejná prostranství a zelená infrastruktura.*
-

Dále pak Operační program životní prostředí - prioritní osy Ochrana a péče o přírodu a krajinu.

4.3 MONITORING A EVALUACE REALIZACE STRATEGIE

Strategický dokument obcí či měst patří mezi dokumenty pracovní. Starosta, zastupitelstvo, případně referenti s dokumentem pracují tím způsobem, že jednotlivé návrhy zařazují do strategického plánu rozvoje, zajišťují navazující externí financování a vlastní rozpočtové prostředky.

Evaluaci strategie doporučujeme provádět každoročně. Vhodným orgánem je pro tento úkon pracovní skupina, která se věnuje tématům životního prostředí. Při každoročním hodnocení dojde k vyhodnocení, jestli všechny, či některé aktivity a projekty byly realizovány a dojde k aktualizaci akčního plánu – rozplánování dalších, navazujících aktivit či projektů do dalšího období.

Při plánování jednotlivých akcí je vhodné doprovázet investiční projekty (výsadby, revitalizace) aktivitami neinvestičními – zapojením dětí, aktivních obyvatel, či široké

veřejnosti. Velkým úspěchům v menších sídlech se těší kombinované akce, při kterých obec naplňuje představení, nebo drobné realizace akcí spojených se zelení k dalším aktivitám (jako jsou zahájení školního roku, dětské dny a další). Tyto aktivity umožňují představitelům obce poukázat na úspěchy dosažené v oblasti životního prostředí.

PŘÍLOHY

TABULKOVÁ ČÁST

Přehled ploch zeleně

GRAFICKÁ ČÁST:

01a – Přehled ploch zeleně Štětovice

měřítko 1 : 2 500

01b – Přehled ploch zeleně Vrbátky

měřítko 1 : 2 500

01c – Přehled ploch Dubany

měřítko 1 : 2 500

02a – Návrh rozvoje ploch zeleně Štětovice

měřítko 1 : 2 500

02b – Návrh rozvoje ploch zeleně Vrbátky

měřítko 1 : 2 500

02c – Návrh rozvoje ploch zeleně Dubany

měřítko 1 : 2 500